

Lesson 81

Taman pamangan si Isa duk me' tindeggen

Mateo 26

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Me' ekkahin ka'am, kata'uhanbi du, we' si pagistadite bi dem Kitab Masutsihin, magistadi kite bi kuwe'itu amban dem Kitab Injil, iye Kitab mamagaka Aka-aka Māhap sabab Isa AlMasihin. Si Isa iye Mangalekkatin pitu si dunya, supaya lekkatne me' manusiya'in amban antanan Nakura' Seyitanin. **Seddili manamal Mangalekkatin amban kēmon a'a sinduwehin; Iye Lapalin magdembuwa' duk Tuhanin tagna' ewwalley pe, duk palahil iye si dunya tege baran manusiya'.** Lella inin, si Isa, ga' niya' epangne bang pikilte **panganak** iyehin, pegge' inanakan iye we' budjang sabab balakat Niyawa Tuhanin. Ga' isab niya' epangne bang pikilte **kawul-pi'ilnen**, pegge' kemuwe inanakan iye sutsi kawul-pi'ilnen; ga' iye bakas magduse. Ga' isab niya' epangne bang pikilte **hinangannen**; ga' niya' bakas maghinang hinangan meke'ulali' kuwe' iyehin. Si Isa Panuhutanin tege balakat magbaya' si Nakura' Seyitanin duk dara'akannen, si baliyuhin duk tahikin, sakihin duk kamateyin. **Penolo'nen** ga' isab niya' epangne; bisan bantanen pa'inde, “*Ga' te'ed niya' a'a bakas magtolo' kuwe' panolo' a'a miya'an.*” (Yahiya 7:46)

Awe', ga' niya' epang Isa AlMasi bang pikilte panganak iyehin, kawul-pi'ilnen, hinangannen duk bissāhannen. Saguwa' masi du ga' takilale we' ma'ekkahin we' iye Manimbul mapitu amban surga'in. Ma'ekkahin me' manusiya'in, ga' tasabutde bang sine te'ed si Isa. Ara'-ara'de we' si Isa dembuwa' nabi, saguwa' ga' tasabutde we' di Tuhanin pitu si siye mayaman siye! Bang me' nakura' āgama me' Yahudihin, duma'in hadja we' ga' tasabutde bang sine si Isa, saguwa' magisun pe siye mapatey iye! Si lesson dehelluhin takaleta bi we' pina'inan we' si Isa me' nakura' āgamahin duk me' guru si sara' āgamahin pegge' magmā-mā hadja siye

duk la'at siye. Saguwa' ga' siye magsusun bisan takalede bissā si Isahin. Masi pe, iye hadja luwal tapikilden: **si Isa subey pinapatey!**

Kata'uhan si Isa Panuhutanin we' matey iyan iye la'i si Awrusalam, duk we' me' nakura' āgama miya'an, siye du mamapatey iyehin. Hangkan takalete bi we' inakahan me' tindeggen we' si Isa, we' me' imamin duk me' guru si sara' āgamahin hukumde iyan iye pinapatey. Sōngande iyan iye si me' bangsa Roma supaya iye udji'de, lura'ande, lubakande duk lansangde iye diyata' olom. Saguwa' puwas tellum bahangi ellum du iyan iye balik! Sa miya'an pina'al we' si Isahin we' matey iye diyata' olom duk ellum iye balik. Duma'in hadja inaka we' si Isahin bang **sa'ingge** kamateynen, duk bang **intag** iye matey, saguwa' si kapitulu sōng binatsate ellew inin, magaka isab si Isa bang **sumiyan** iye matey!

Na, kuwe'itu pala'us ne kite bi matsa amban dem Kitab sinulat we' Mateo, kapitulu duwempuk-ennem, duk pakale kite bi bang ine hininang si Isahin pag sōng matey iye diyata' olom. Pina'in dem Lapal Tuhanin: (Mateo 26) ¹ *Pag ubus inin binissā we' si Isa kēmon, pa'inne si me' tindeggen,* ² *“Kata'uhanbi we' sumudde ne ellew Kādja'an Pangessebanin. Ellew iyan aku, Anak Manusiya'in, sinōngan du ku supaya ku talansang diyata' olom.”*

Takalebi ke bang ine pina'in si Isa si me' tindeggen? Akahanne siye we' sōng ilansang iye we' me' a'ahin diyata' olom **si ellew Kādja'an Pangessebanin**. Importante te'ed inin. Pag magistadi kite bi dem Kitab Tawrat, ta'ayate ne sabab ellew Palabey Tuhanin. Ellew miya'an tagna' bulan si tahun me' Yahudihin bu iyan si bulan March atawa April. Kahaba' tahun bang ta'abut Kādja'an Pangessebanin, ta'esseb me' Yahudihin bang ine mapalabey masa Nabi Musahin pag la'i me' a'a Isra'elin si lahat Misir binanyaga' we' sultan mala'ihin. Masa miya'an hinukum we' Tuhanin we' kēmon anak lella saka si lahat Misirin subey matey. Saguwa' niya' isab lān hininang we' Tuhanin makatimbul kēmon makahagad si iyehin. Dina'ak me' a'a Isra'elin we' Tuhanin we' kēmon magtewtey'anakin subey magkurban dembuwa' anak bili-bili ga' niya' salla'-salla'ne duk subey gunade laha'nen pangalegede kaha gawang luma'den. Bakas nanggup Tuhanin pa'inne, **“Bang kiteku laha'in labeyante hadja ka'am.”** (Paglappas 12:13) Tuhut me' a'a Isra'elin du panganda'akan Tuhanin hangkan timbul me' anakde lella sakahin amban kamateyde. Ilekkat siye we' Tuhanin sabab **laha' bili-bilihin**.

Diyalem de ngibu duk lime hatas tahun magkurban bili-bili me' Yahudihin kahaba' tahun bang beytu Kādja'an Pangessebanin, supaya ta'essebde bang sa'ingge siye tinimbul we' Tuhanin amban bala' kamatey matekka si lahat Misirin. Saguwa' mabaya' Tuhanin we' duma'in hadja **tapikilde masaley** duk ta'essebde me' mapalabey miya'an. Sabab me' kurban bili-bilihin mabaya' Tuhanin we' **tapikilde sinōngin** duk ase-asede ellew bang pitu AlMasihin matey bu'us laha'nen diyata' olom. Laha'

binu'usan AlMasihin meketimbul madusehanin iyan amban bala' mala'at manamalin: iye ebbut narka' ga' niya' tamanannen! Kamatey Mangalekkat diyata' olomin, iye tamanan kurbanin duk ga' niya' salla'-salla'ne, iye panuman sara' Tuhan mabentelin. Sabab lalem kata'u Tuhanin palanune ne andang we' bu'us laha' Mangalekkatin ellew Kādja'an Pangessebanin duk sabab miya'an **tuman umbaga'an kurban bili-bilihin**. Sa miya'an iyan si Isa Mangalekkatin ngubus palanu hininang we' Tuhanin supaya madusehanin timbul amban hukumanne mabentelin.

Na, kuwe'itu matsa kite bi balik amban dem Kitab Injil, batsate bi dahu' me' ayat bakas tabatsate ensini'in, pa'inne.

(Mateo 26) ¹ *Pag ubus inin binissā we' si Isa kēmon, pa'inne si me' tindeggen,* ² **“Kata'uhanbi we' sumudde ne ellew Kādja'an Pangessebanin. Ellew iyan aku, Anak Manusiya'in, sinōngan du ku supaya ku talansang diyata' olom.”**

³ *Manjari magtipun ne me' nakura' imamin duk me' bahi'in la'i si astana' si Kayapas, imam nakura'in.* ⁴ *Magisun siye bang sa'ingge paniggewde duk pamapatayde si Isahin duk ga'i kata'uhan me' a'ahin.* ⁵ **“Da'a bang baytu kādja'anin,”** pa'inde, **“kaw hewuhala' me' a'ahin.”**..... ¹⁴ *Manjari pag ubus miya'an si Judas Iskariyot, dambuwa' si me' tindeg si Isa sampuk-duwehin, hap pī si me' nakura' imamin.* ¹⁵ *Pa'inne si siye, “Piye sīn ku urungbi bang sōnganku ka'am si Isa.” Binayedan iye we' de tellumpū' kayu' sin tuwas, pilak te'ed.* ¹⁶ *Puwas miya'an miha ne si Judas waktu hāp panōngne si Isa si siye.*

(Markus 14) ¹² *Na, ta'abut ne tagna' ellew kādja'anin pag kakande pan ga'i sinagetan pasuligin. Ellew miya'an subey me' a'ahin numbali' anak bili-bili kakande pangessebande pamaluwas Tuhan bangsaden amban kamatey la'i si lahat Misir awwalley. Tinilew si Isa we' me' tindeggen, pa'inde, “Tuwan, antag kami kabaya'annu pī manyapan ka'u pamanganannu pagkādja'an inin?”* ¹³ *Dina'ak we' si Isa me' tindeggen duwangan duk pa'inne si siye, “Pī ka'am dem puweblo miya'an. Niya' iyan a'a tasampangbi la'i magbo'o kombo' isihan bohe'. Nuhut ka'am iye.* ¹⁴ *Duk bang ne iye pa'asek dem luma', pa'inun bi si dapu' luma' miya'an, ‘Dina'ak kew tinilew we' guruhin bang antag ko' bilik pagjamu-jamuhanne duk me' tindeggen para si Kādja'an Pangessebanin.’* ¹⁵ *Manjari niya' iyan pakitehanne ka'am bilik luha la'i diyata' luma’,”* pa'in si Isa. **“Andang ne panyap bilik miya'an. La'i ne ka'am maghatul kinakanten bi.”** ¹⁶ *Manjari lumengngan ne me' tindegne duwanganin pī si puweblo duk takitede la'i sa pangaka si Isa siyehin. Duk maghatul ne siye la'i para si pagjamu-jamuhan Pangessebanin.*

(Lukas 22) ¹⁴ *Pag tekka ne waktu pagjamu-jamuhin, ningkolo' ne si Isa duk me' kawakilannen mangan.* ¹⁵ *Manjari pa'in si Isa si siye, "Asal iye hep te'ed kinabaya'ankun kapagtuhut kite bi mangan kinakan para si pagjamu-jamuhan Pangesseban inin meke ku nandal kabinasahan.* ¹⁶ *Pegge' akahante ka'am, puwas inin ga'i ne ku mangan inin balik. Meke ku mangan inin balik bang Tuhanin ne magbaya' si me' a'ahin duk tuman ne bang ine asal hāti pagjamu-jamuhan inin."* (Markus 14) ¹⁸ *Sasangde ningkolo' si lamisahan magkakan, pa'in si Isa si me' tindeggen, "Sabennal akahante ka'am, niya' dangan si ka'am muddihan aku, sawe'ku magtuhut mangan."* ¹⁹ *Magtawus siye dukka duk magganti' siye nilew iye. Pa'in dangan-dangan, "Bugtu' duma'in aku, Tuwan, ē'?"* ²⁰ *Nambung si Isa, pa'inne, "Mamuddihan akuhin dangan ka'am duk magsawu kami mangan si dambuwa' pinggan.* ²¹ *Aku inin, Anak Manusiya'in," pa'in si Isa, "matey du ku pegge' iye iyan ganta'ankun sa sinulat dem kitabin. Saguwa' maka'ase'-ase' te'ed a'a mamuddihan Anak Manusiya'in. Gam pe a'a miya'an ga' inanakan."* (Mateo 26) ²⁵ *Ubus pa'in si Judas, iye sōng mamuddihan si Isahin, "Bugtu' duma'in aku, Tuwan, ē'?" Pa'in si Isa, "Ka'u hep."* (Yahiya 13) ³⁰ *Manjari pag sangka si Judas panin, magtawus iye duwa'i. Duk sangem ne miya'an.* (Markus 14) ²² *Sasangde mamanganin, ngeddo' si Isa pan duk pag ubus iye magpasalamat si Tuhan, kinepak-kepak we' ne bu pinangurung we' ne si siye. Pa'inne, "Ngeddo' ka'am. Pan inin barankun."* ²³ *Manjari ngeddo' iye sawan duk pag ubus iye magpasalamat si Tuhan, pinangurung we' ne si siye duk ngingum siye kēmon.* ²⁴ *Pa'in si Isa si siye, "Inin laha'kun sōng bu'us sabab me' a'a ekka. Inin tanda' we' tumanan Tuhanin du janji'nen..."*

Inin me' sinulat dem kitabin sabab taman pamangan si Isa duk me' tindeggen behune matey, bu'us laha'nen pamuwas duse. Pinakita'u we' si Isa si me' tindegne sempuk-duwehin we' dembuwa' siye sōng muddihan iye. Iye si Judas Iskariyot. Dem pikilan me' a'ahin si Judas inin tindeg kapangandelan, saguwa' diyalem ateynen, iye hadja mahalga' pu si Judasin sīn duk me' bayu'-bayu'an si dunya inin. Hangkan pī iye si me' imam nakura'in duk pa'inne si siye, *"Piye sīn ku urungbi bang sōnganku ka'am si Isa."* Hangkan binayedan iye we' me' imamin tellumpū' kayu' sīn tuwas, pilak te'ed. Palabey inin supaya tuman pina'al Nabi Jakariyahin hatusan tahun ne palabey. Sinulat hep we' ne we' AlMasihin binuddihan iyan duk pagtangdanan tellumpū' kayu' sīn tuwas, pilak te'ed. (Payamanun Jakariya 11:12,13)

Saguwa' me' importante manamalin diyalem me' bakas tabatsate miya'an, me' bakas tina'at we' si Isa pag pangurungne panin duk sawanin si me' tindeggen. Bakas takalebi ke me' pina'innen? Batsate balik:

(Markus 14) ²² Sasangde mamanganin, ngeddo' si Isa **pan** duk pag ubus iye magpasalamat si Tuhan, kinepak-kepak we' ne bu pinangurung we' ne si siye. Pa'inne, “Ngeddo' ka'am. Pan inin **barankun.**” ²³ Manjari ngeddo' iye **sawan** duk pag ubus iye magpasalamat si Tuhan, pinangurung we' ne si siye duk nginum siye **kēmon.** ²⁴ Pa'in si Isa si siye, “Inin **laha'kun** sōng bu'us sabab me' a'a ekka. Inin tanda' we' tumanan Tuhanin du janji'nen....”

Manjari, kitete tu'u we' binettad we' si Isa **duwe umbaga'an** si harapan me' tindegnen: umbaga'an **pan**, duk umbaga'an **sawan**. Panin kinepak-kepak we' si Isa duk pangurungne si me' tindegnen **umbaga'an** baranne sōng sinōnganne hinang kurbanin. Sawan isihan bohe' buwa' ubasin **umbaga'an** laha'ne sōng mabu'usin pamayed utang duse manusiya'in supaya siye makajari ellum si harapan Tuhan salama-lama.

Hangkan, tinolo'an we' si Isa me' tindegnen sabab **umbaga'an pan** duk sabab **umbaga'an sawan**, we' iye jānnen hangkan iye pitu si dunya supaya **pangurungne umulnen** – hātinen, barannen duk laha'nen – manjari kurban ganti' me' madusehanin. Tu'u si dunya **kēmon** manusiya'in subey **mangan** kinakan **duk nginum** bohe' supaya siye ellum, sa miya'an du isab **kēmon** mamabaya' ma'ellum salama-lama si surga' magsumbaya' duk Tuhanin subey **kahagad** we' Isa AlMasi bakas pangurungne barannen duk laha'nen supaya kite bi ellum salama-lama. Isa AlMasi Panuhutanin, iye hadja dendangan mangurung umul salama-lamahin, duk laha'ne mabu'usin, iye hadja tambal Tuhanin, ga' niya' seddili, ngalekkat ka'u duk aku amban sukna' matekka si kite bi sabab dusehin.

Na, me' bagayku, bang da bayu' hadja ta'esebbin amban pagistadite bi ellew inin, subey inin: **Isa AlMasi pitu si dunya supaya tanggunganne pangalegga dusenun.** Iye **lapal** me' nabi Tuhanin. Duk iye **hāti** bili-bili sinumbali' we' Nabi Ibrahim ganti' anaknen. Ampun Tuhanin dusenun sabab pagkurban we' Mangalekkatin dinen, pegge' bu'usanne laha'nen para si kahāpannu. Ibuhan tahun teyima' Tuhanin kurban hayepin supaya kadebbunan duse manusiya'in. Iyan pagjanji'an tagna'in pangurung we' Tuhanin si me' nabihin. Saguwa' Isa AlMasi iye mam'o pagjanji'an ba'ahuhin. Iye mapituhin **numanan umbaga'an kurban hayepin.** Isa AlMasi dihananne manjari pagtamanan bili-bili sinumbali' Pangesseban Palabey Tuhanin, supaya **kēmon** makahagad si iyehin timbul duk ga'i ne tewwa' hukuman Tuhan mabentelin. Hangkan pina'in dem Kitab: “Si Isa AlMasi hep matey pamuwas me' duseten bi, duk iye dalil bili-bili sinumbali' me' Yahudihin bang baytu Kādja'an Pangesseban Palabey Tuhanin.” (1 Korinto 5:7) “**AlMasi ga' te'ed niya' duse-dusene. Saguwa' para si kahāpante bi pinatangung si iye we' Tuhanin duseten**

bi, supaya bang ne kite bi magdembuwa' duk AlMasi, kinimatan kite bi bentel we' Tuhanin, kuwe' Tuhanin du bentel.” (2 Korinto 5:21)

Mahalga' manamal laha' si Isahin. Pakale ka'am si me' pina'in dem Lapal Tuhanin sabab laha' si Isa makalimpiyuhin. Pina'in dem Kitab:

“Sabab laha' si Isa [AlMasi]....puwas kēmon duseten duk sutsi ne kite.” (1 Yahiya 1:7) **“Kata'uhanbi du bang ine pangalekkat Tuhan ka'amin amban me' addatbi ga' niya' kagunahannen, me' addat ta'ayabi amban me' kamatetto'ahanbin. Duma'in pangalekkatnen me' alata' magka'at kuwe' pilak atawa bulawan. Saguwa' iye pangalekkatnen laha' si Isa AlMasi mamahalga'in mabu'us kamateynen. Si AlMasi kuwe' anak bili-bili ga' niya' salla'-salla'ne atawa lege-lege ne hinang kurban pamuwas duseten bi. Ga' pe pinapanjari dunya inin, andang ne AlMasi tapene' we' Tuhanin pinapatey pamuwas duseten bi saguwa' kuwe'itu hadja si me' ellew dembuli inin pinakitehan iye supaya kite tatabangne. Sabab tahinang Isa AlMasi si kitehin bi sandel ne ka'am si Tuhan. Iye hep mamakellum Isa AlMasi amban kamateynen duk pinahadje iye we' ne. Hangkan hep sandelbin duk pangase-ngasebin teteg ne si Tuhan!”** (1 Petros 1:18-21)

Karayaw mikil-mikil ka'am pahāp-hāp sabab me' bakas takalebi ellew inin, pegge' mabaya' Tuhanin ngurungan ka'am kata'u sabab mabennal importante inin. Si pagistadite mapaturulin ubuste aka-aka sabab taman pamanganin duk kitete iyan bang sa'ingge siniggew si Isa we' me' nakura' āgamahin supaya iye tapapateyde....

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin sasangbi mikil-mikil sabab hāti malalemin duk ledjiki' mahāp tina'at dem ayat inin amban dem Lapal Tuhanin, pa'inne,

“Sabab laha' si Isa [AlMasi]....puwas kēmon duseten duk sutsi ne kite.” (1 Yahiya 1:7; Yahiya 1:29)

Wassalam